

Aan:
Gedeputeerde Staten van Fryslân
Postbus 20120
8900 HM Leeuwarden

Leeuwarden, 15 november 2024

Onderwerp: Frieze Energievisie

Geacht college,

Met genoegen bieden wij u de Frieze Energievisie aan. Zoals vastgelegd in het Startdocument Integraal Programmeren, ligt de bevoegdheid tot het vaststellen van dit document bij uw college. Tevens bieden wij u het bijbehorende Reactiedocument aan, met daarin de ingediende reacties/zienswijzen/moties en de wijze waarop deze doorwerken in de visie of anderszins.

Gedragen visie

De Frieze Energievisie is een gedragen uitwerking van de wijze waarop Fryslân, conform de huidige provinciale omgevingsvisie, energieneutraal kan worden in 2050. Wij noemen de uitwerking gedragen omdat vele partijen betrokken zijn bij de totstandkoming. Behalve alle deelnemers aan de Frieze Energietafel (FET), waaronder 11 maatschappelijke organisaties, hebben ook enkele andere partijen hun zienswijze kenbaar gemaakt. In deze fase zijn burgers niet direct betrokken geweest bij de consultatie en ook is er geen plan-mer procedure gevolgd bij de totstandkoming van de visie. Naar ons oordeel leent het proces van de vernieuwing van de provinciale omgevingsvisie zich daar beter voor. Verschillende opgaven, waaronder de energieopgave, kunnen dan integraal worden afgewogen en beoordeeld. De Frieze Energietafel is en blijft graag bij dit proces betrokken.

Ambitie en vijf leidende principes

De gezamenlijke Frieze ambitie is dat we in 2050 niet meer afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen en energieneutraal zijn. Dit komt overeen met de doelen in de vigerende provinciale omgevingsvisie. Het toekomstig Fries energiesysteem kent geen netcongestie en de energie is voor iedereen betaalbaar. De vijf principes die leidend zijn voor de bouw van het energiesysteem van de toekomst in Fryslân zijn:

- Fryslân stimuleert energie voor en door de gemeenschap;
- Fryslân zet maximaal in op energiebesparing;
- Alle bronnen zijn nodig, naast kleinschalige is ook grootschalige productie nodig;
- Fryslân past het energie-infrastructuur goed in zowel in het landschap en in het energiesysteem;
- Fryslân versterkt de flexibiliteit van het energiesysteem.

Vijf transitie-sporen

‘Een goed doordacht plan, met een stevige opgave, maar niet onrealistisch’. Met deze woorden omschrijft lector energietransitie Marten van der Laan de Friese Energievisie in de Leeuwarder Courant van 17 september jl. De stevige opgave betreft o.a. de volledige transitie in 25 jaar van fossiele brandstoffen naar duurzame, hernieuwbare brandstoffen en mogelijk kernenergie. In de visie worden vijf sporen onderscheiden om de besparings- en opwekopgave te realiseren:

1. Energiebesparing
2. Biogas/groen gas
3. Geo- en aquathermie
4. Elektriciteit uit wind en zon
5. Op termijn en indien mogelijk, elektriciteit uit Small Modular Reactors (SMR's) en andere innovatieve technieken.

Ons gezamenlijk cyclisch proces van Integraal Programmeren bewaakt de ontwikkelingen die de energietransitie beïnvloeden. Zo nodig zal de Friese Energievisie te zijner tijd worden aangepast.

Zelf regie houden

Zoals gezegd ligt een grote opgave om de Friese energievraag zelf te produceren. Dit zelf produceren van energie draagt bij aan het sturen van de energietransitie:

1. Fryslân stuurt op het realiseren van een fossielvrij Fryslân;
2. Fryslân stuurt op het verkleinen van de problematiek van netcongestie;
3. Fryslân stuurt op het bij elkaar houden van lusten, lasten en zeggenschap.

Daarbij kan de productie van eigen duurzame energie ook bijdragen aan het betaalbaar houden van energie en daarmee ook het vestigingsklimaat voor bedrijven. Bij afhankelijkheid van energie van elders is onzeker wat de prijs daarvan zal zijn.

Borging en uitvoering

Via de Omgevingsverordening en Provinciale Omgevingsvisie

De ruimtelijke consequenties van de Friese Energievisie kunnen, na integrale afweging, worden geborgd in ruimtelijke plannen als omgevingsvisies en omgevingsplannen. Naar verwachting zullen Provinciale Staten in 2026 een nieuwe omgevingsvisie vaststellen. Ons advies is om de Friese Energievisie een bouwsteen te laten zijn voor de nieuwe omgevingsvisie.

Bij de behandeling van omgevingsverordening in Provinciale Staten van 25 september jl. is gebleken dat de ambitie energieneutraal in 2050 in de vigerende provinciale omgevingsvisie en de Friese Energievisie niet uitvoerbaar zijn binnen de kaders van uw Bestuursakkoord 2023-2027. Bij het proces van de vernieuwing van de provinciale omgevingsvisie vragen wij uw inzet om in gezamenlijkheid te komen tot de noodzakelijke extra ruimte voor de opwek van duurzame elektriciteit uit wind en zon. De leidende principes in de Friese Energievisie zijn daarbij behulpzaam.

Via beleid en uitvoeringsplannen

De toepassing van de leidende principes en inrichting van het nieuwe energiesysteem vraagt ook een doorwerking in overige beleid en uitvoeringsplannen. Deze zullen door verschillende deelnemers van de Frieze Energietafel binnen hun bestaande rollen en verantwoordelijkheden worden opgepakt.

Met vriendelijke groet,
Namens de Frieze Energietafel,

Evert Stellingwerf, wethouder gemeente Leeuwarden

Sijbe Knol, gedeputeerde provincie Fryslân

Bijlagen

- a. Frieze Energievisie
- b. Fryske Enerzjyfyzje
- c. Reactiedocument